

MATS BERGMAN

Svar till Båkman

Sven Båkman hävdar i sin replik att mitt sätt att beräkna räntabilitet är missvisande, eftersom det överskattar bankernas räntabilitet i förhållande till tillverkningsindustrins. Detta beroende på att bankernas kapitalstruktur har ett annat utseende än tillverkningsindustrins. I den senare utgör eget kapital och obeskattade reserver två ungefär lika stora poster, medan eget kapital i bankernas balansräkning endast motsvarar en tredjedel av de obeskattade reserverna. När jag dividerar vinst med eget kapital plus hälften av de obeskattade reserverna, är det således en större del av bankernas "arbetande kapital" som lämnas utanför beräkningarna, vilket höjer bankernas relativa lönsamhet. Så långt har givetvis Båkman rätt.

Vad som däremot förvånar är hans sätt att korrigera för nämnda problem. Den

av Båkman föreslagna metoden skiljer sig från den jag använder endast i det avseendet att Båkman drar ifrån 50 procent schablonskatt, vilket uppenbarligen halverar räntabiliteten. Menar han då att den mest rättvisa jämförelsen är den mellan industriföretagens räntabilitet före skatt och bankernas räntabilitet efter 50 procents schablonskatt?

Ett mer rimligt sätt att göra en jämförelse är att dividera med eget kapital plus (100 procent av) obeskattade reserver, dvs med hela det "arbetande kapitalet". Det kan emellertid vara värt att notera, att banker betalar en mycket låg effektiv skatt, 6-10 procent, jämfört med ca 30 procent för tillverkningsindustrin (*Veckans Affärer*, Nr 10, 1989). Den planerade enhetliga företagsbeskattningen på 30 procent innebär alltså en kraftig skatte-skärpning för bankerna. Båkmans metod, att dra av 50 procents schablonskatt för banker, och ingen skatt alls för tillverkningsindustrin, framstår då som ännu mer orimlig. Om man i stället dividerar vinsten, minus effektiv skatt, med hela det

Fil kand MATS BERGMAN är doktorand i nationalekonomi vid Umeå universitet.

"arbetande kapitalet", får man två nya (lägre) räntabilitetstal. Faktum kvarstår dock oförändrat: under perioden 1970-87 har bankerna uppvisat en räntabilitet som är mer än dubbelt så hög som den för företagen inom tillverkningsindustrin.

Vad den, även vid internationella jämförelser, extremt höga lönsamheten beror på, är inte lätt att uttala sig om. En mer välvillig tolkning än den att bankerna

upprätthåller en monopolställning, är att den goda lönsamheten är en effekt av anpassningen till en avreglerad kreditmarknad. Det skulle under den aktuella perioden ha funnits för lite kapital i bankerna i förhållande till kreditefterfrågan, vilket resulterat i en mycket god avkastning på det befintliga kapitalet. Även med denna förklaring kvarstår dock frågan varför ägarna, eller andra placerare, inte tillskjutit mer kapital till banknäringen.